

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De obligatione filiorum erga parentes ex huius præcepti,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

cuilibet modi sunt tutores, curatores, domini, magistri, & mariti, quoad uxores, iuxta eosdem auctores. Quinetiam senes, & etate proeecti suo modo patres dicuntur, vt notantur Concil. Colon. & Catechismus Concilij Tridentini. D. Thom. quoque 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 2. & Soto in 2. De iustit. & iur. quæst. 4. art. 5. significant patriam & consanguineos appellatione parentum hic comprehendi: quod idem loco cit. tangit Nauarrus. Cæterum ad omnia prædicta parentum genera præceptum istud sic extenditur, vt honor debitus parentibus carnalibus sit regula, & mensura honoris, qui aliis omnibus debetur. Parentum vero carnalium nomine intellige non tantum patrem & matrem, sed etiam omnes ascendentes in recta linea, hoc est auum, & auiam, abauum & abauiam; proauum, & proauiam qui mediate nos secundum carnem genuerunt.

4. Notandum tertio, conuenienter huic præcepto de honorandis parentibus adiunctum fuisse præmium illis verbis, vt sit longæuis super terram. Cuius conuenientia rationes diuersæ videri possunt apud D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 7. ad 3. & Alexan. Alen. in eadem quæst. 33. memb. 3. art. 2. D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 8. Vnam enim attigisse sufficeret; nempe ideo seruantibus hoc præceptum fuisse propositum eiusmodi præmium; longitudinem inquam vitæ, quia decentissimum est, vt vita iis prolongetur qui parentes colunt, & quibus post Deum eam acciperent. Quæ ratio est D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 4. & Soti in fine citati art. 5. aliorumq; communiter.

Cæterum longitudo ea intelligenda est promissa, non solum pro futura sed etiam pro presenti vita ex D. Thoma & Soto in iisdem locis, & constat ex illo prioris ad Timoth. cap. 4. Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Vbi D. Paulus alludit ad hoc quartum præceptum, in quo iniungitur parentum honoratio, quæ actus est spectans ad virtutem pietatis, iuxta ea quæ tradit D. Thomas 2. 2. quæst. 101. art. 1. & post eum D. Anton. 4. par. tit. 5. cap. 9. in princip. & Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 1. Cur vero non semper ita eueniat, vt is qui parentes honorat, diu viuat, quin potius aliquando, vt breuiore vita potiat: ratio est, quia promissionem bonorum temporalium semper ordinatur ad promissionem vitæ æternæ; & ideo si contingat, vt temporalis vitæ longior, detrimentum sempiternæ vitæ adferat alicui, Deus illum ad se aduocat: quod post D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 4. annotant Concil. Colon. & Catechismus Concilij Tridentini in expositione huius præcepti versus finem.

5. Notandum est quarto, quod licet in hoc præcepto agatur præcise de honore qui à filiis exhibendus est parentibus; ipsum tamen implicite comprehendere obligationem parentum erga filios, quæ pariter est virtus pietatis, de cuius actu hoc præceptum censetur datum: sicut præcedentia de actibus virtutis religionis: hocq; est quod aliqui dicunt, præceptum istud de honorandis parentibus, esse vltro citroque obligatorium. Cur autem expressa mentio facta sit tantum de honore parentum, nihilq; dicatur de filiis honorandis D. Anton. 1. par. tit. 14. cap. 4. §. 5. post Alexan. Alen. 3. par. quæst. 33. memb. 3. art. 1. rationem reddit: quod naturalis inclinatio factis ostendat in patribus, quod debeant filiis obsequium & beneficium. De quo præstando non fuit proinde opus dare in Decalogo præceptum; vt nec de amore sui, quem naturalis inclinatio factis commendat.

Porro sicut hic per parentes intelliguntur etiam alij à carnalibus vt in 2. notab. dictum est; ita etiam censendum est sub hoc præcepto continere quoque eam obligationem quæ iisdem habent in ordine ad illos quorum censentur quasi parentes: nempe obligationem, quæ incumbit Prælato in ordine ad subditos & domino in ordine ad seruos, &c.

CAPVT II.

De obligatione filiorum erga parentes ex vi huius præcepti.

SVMMARIVM.

- 6 Obligatio filiorum erga parentes, ad quæ sit, & qualiter sit ad mortale.
7 Obligatio filiorum ad amorem parentum.

- 8 Talis amor exigit tum fugam odij contrarij, tum exhibitionem eiusdem amoris.
9 Obligatio filij subueniendi necessitati spiritali parentum.
10 Obligatio eiusdem subueniendi necessitati corporali eorundem.
11 Filius non potest ingredi religionem relinquendo patrem in extrema necessitate, nisi ei aliunde valeat sufficienter providere.
12 An is qui iam est professus teneatur ob similitudinem necessitatem egredi religionem.
13 Conditiones quas talis egressus requirit vt sit licitus.
14 Obligatio filij subueniendi parentibus etiam condemnatis perire fame, & constitutus in necessitate spiritali.
15 Obligatio filiorum obediendi parentibus.
16 Quod non obedire parentibus sit aliquando peccatum mortale.
17 De iis in quibus filius tenetur, aut non tenetur sub mortali obedire parentibus.
18 Quomodo teneatur filius obedire parentibus quoad matrimonium contrahendum.
19 Quod pater non debeat cogere filium, aut filiam ad matrimonium cum aliqua certa persona inuendendum.
20 Quod filij non teneantur obedire parentibus precipientibus, aut prohibentibus ingressum religionis.
21 Quid agere debeat filius cum parentibus nulla necessitate compulsi impediunt ipsius ingressum in religionem.
22 Quid operetur patria potestas.
23 Modi quibus filius ab eadem potestate liberatur.
24 De peccato filij percutientis, aut contumeliam afficientis parentes, aut nolentes eos agnoscere.
25 Quando sit, aut non sit permissa filio parentum accusatio.
26 De patre filius conqueri potest in iudicio: non item contra eum ferre testimonium.
27 Documenta de peccato quod filij committunt accipiendo, vel excipiendo bona paterna.
28 Quomodo filius possit in eorum accipere aliqua de bonis paternis in mercedem laboris quem suscipit in aliis adaugendis, aut conseruandis.

TRIA potissimum sunt (vt ex Concil. Colon. in præced. cap. sub finem primi notabilis attigimus) quæ filij parentibus tenentur exhibere, vt debitum illis honorem impendant: amorem nimirum, obedientiam, & reuerentiam. De quibus in particulari quadam annotabimus quæ maxime ad institutum nostrum facere videntur: si tamen duo de iisdem vniuersè præmiserimus. Alterum est, quod quamuis talia aliquando debeantur aliis proximis; facilius tamen peccatum mortale committatur, cum denegantur patri, quam cum denegantur aliis. Nam etsi grauitas materiæ, semper requiratur ad peccatum mortale: illa tamen iniuria, quæ respectu aliorum est leuis: respectu patris sæpe est grauis. Alterum est quod quando peccatum mortale contra patrem committitur, oriatur noua circumstantia in confessione exprimens: vt si quis percussit patrem, non est satis si dicat se percussisse proximum, sed explicare debet se percussisse patrem: vt bene notat Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 11.

SECTIO I.

De obligatione filiorum ad amorem parentum.

Atque vt ad particularia ipsa veniamus. Notandum est primo, quod ad amorem attinet, non posse in dubium vocari, quin parentes sint maxime diligendi: si enim quemque proximum vt nos ipsos diligere debemus, quid de parentibus sentiendum est? qui & proximi nobis sunt, & vitæ nostræ causa: qua ex parte in eis quoddam diuinæ maiestatis vestigium adumbratum est, vt habet Concil. Colonicense in expositione huius præcepti, versus, iubet. Inde inferens nos post Deum intimo, ac supremo amore parentem prosequi, amplectique debere. Nec aduerterat quod Lucæ 14. Christus dicit discipulum suum esse non posse eum, qui patrem & matrem odio non habuerit: solum enim voluit patrem & matrem non esse ipsi præferendos: quin potius ipsum esse omnino anteponendum, vt recte notauit idem Concil. Colon. in seq. versus, Sed dices: & post ipsum Nauar. in cit. cap. 14. num. 4.

num. 4. idque congruenter doctrinæ D. Thomæ 2. 2. quæst. 101. art. 4.

8. Talis verò amor quo filius diligere debet parentes consistit in duobus; nimirum in fuga contrarij, id est, ut parentes ipsos non habeat odio. Ex quo capite præceptum istud est negatiuum, obligans pro omni tempore; præterea in exhibitione amoris: hacque ex parte idem præceptum est affirmatiuum obligans non pro omni, sed pro eo solum tempore quo necessitatem vrgere ex circumstantiis prudenter iudicatur. Adde quod idem amor nõ solum interior, sed nonnunquam exterior etiam debeat esse: ex Syluest. in verbo Filij, quæst. 22. & Armilla in verbo Filius, §. 22. Filius ergo qui parentes prosequitur odio, aut graui molestia afficit, vel qui notabile damnum eis optat, puta mortem, mendicitatem, & id genus alia, mortaliter peccat: teneturq; talem circumstantiam aperire in confessione, ex Nauar. in Enchirid. cap. 14. num. 11. Quod locum habet quantumuis quid eiusmodi vsurpet, non ex odio; sed vt à custodia parentum citius ea ratione liberetur: vel citius possit donis ipsorum frui, ex eodem Nauar. in seq. num. 13. vers. 9.

9. Similiter peccat filius si necessitati spiritali patris nõ prouideat, cum possit. Nam amor quo erga eum debet affici postulat vt in tali necessitate ei subueniat. Vnde ait Concil. Colon. in cit. versu, iubet: si parentes habeas in quibus pietatem desideres, summa ope niti debes, vt eos non quidem acerbe sed reuerentissime admones, & ad Christum & pietatem trahas: vt de voluntate Dei instructos ex malis bonos efficias. Quod si in mortis sint articulo, à filiis ipsis danda est opera, ne ij decedant sine confessione; & aliis sacramentis quæ debent tunc percipi ab hominibus Christianis. Id quod Catechismus Concilij Trident. iussu editus habet in expositione huius præcepti: mortaliterq; peccaret filius, qui tunc prohiberet ne parentes aliquid pauperibus pro animæ suæ salute erogarent; aut ne testamentum conderent, & multo magis qui voluntatem ipsorum auerteret à faciendâ restitutione illorum, quæ restituere tenentur de quo Nauar. in cit. vers. 9. Vbi aduerte quod si quid cum hæreditate paterna filio obuenerit quod alienum esse sciret, is debeat illud omnino restituere, nec possit retinere; vt pbatur ex cap. Michael. De vsuris: nisiq; leuitas materiz excuset, nolendo restituere, peccat mortaliter. Quod idem dicendum est ex Nauar. in seq. vers. 16. si sine iusta causa differat restitutionem debitorum quibus paterna hæreditas est obnoxia. Pro qua re faciunt cap. In literis, De raptorib. & quæ Couar. tradit ad cap. Si heredes, De testamentis.

10. Ad eundem amorem parentibus à filiis debitum, illud adhuc pertinet, vt in corporalibus necessitatibus subueniant ipsis: vnde si in captiuitate sint, debent dare operam, vt ab ea liberentur: si mente capti, vt eis sufficienter prouideatur: ex Nauar. in prius cit. vers. 9. Debent quoque si sint in graui, & extrema necessitate, ex propriis subuenire illis, iuxta D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. ad 3. Alexan. Alen. 3. par. quæst. 33. membr. 2. art. 1. Nauar. in cit. num. 13. vers. 10. Sotum lib. 2. De iustit. & iure, quæst. 4. art. 5. Estque & hæc obligatio de iure naturali ex Couar. in Epitome 4. decretalium par. 2. cap. 8. §. 6. num. 5. Iuxta quem etiam, si quis sit ex meretrice genitus tenetur suos parentes alere si egeant, nam in eo quoq; eadem iuris naturalis obligatio viget.

Sed quæres si pater patiatur quidem gratiem necessitatẽ, sed à qua se possit arte aliqua & officio leuare, an tunc à peccato excusetur filius si ei non subueniat. Respondetur excusari, nisi tale officium esset dedecorificum illius, vt Nauarrus habet loco cit. Quis vero in hac subuentione faciendâ patri ordo sit à filio obseruandus, & quibusdam debeat patrem in ea præferre intelligendum est ex tractatu de elemosyna.

Explicatio difficultatis de impedimento quod parentum nec sitas adfert filius ne siant Religiosi.

11. Hic autem offert se dubium: An filius ob sustentandos parentes, teneatur non ingredi religionem, ac num iam ingressus teneatur egredi. Quod cum bipartitum sit ad priorem partem respondetur teneri non ingredi, si quidem necessitas parentum sit extrema: seu qua ipsorum vita pericli-

teret, nec ei aliunde possit occurrere. Pro quo faciunt tradita per D. Thom. 2. 2. quæst. 101. art. 4. ad 4. Syluestrum in verb. Religio, 6. quæst. 9. Tabienam in verbo Pietas, num. 2. Nauar. in comment. 3. De regularib. num. 48. & in Enchirid. cap. 14. num. 14. Eaque est communis Theologorum omnium concors sententia, teste Azorio 2. par. lib. 2. cap. 5. quæst. 4. Ac probatur: quia aliqui fieret contra hoc præceptum, ex quo filius tenetur patri in necessitate subuenire. Neque liberari est propter opus consilij relinquere id quod est præcepti; cum vt recte ait Syluester, consilia seruentur vt præcepta melius impleantur.

Idem pari ratione dicendum est quando pater, si non extrema, at certe ea necessitate premeretur, cui filius occurrere teneatur (ex Nauar. in citato, num. 14.) nec possit per alium. Quod adde: quia si possit per alium, non impeditur ab ingressu religionis ex Syluest. Religio 2. quæst. 7. Illudq; procedit, etiam si filius vouisset ingredi Religionem iuxta ea quæ habent Syluest. in ead. quæst. 7. & Tabiena in cit. num. 2. Adde quoque etiam si parentes ipsi, culpa sua deuenierint in talem necessitatem. Sed aduerte id esse intelligendum cum exceptione hac: Nisi sit periculum salutis spiritalis; seu periculũ ne ea de causa filius ipse lapsurus sit in peccatum mortale. Quando enim est tale periculum (vt esse potest ex circumstantia loci, temporis complexionis, ac propinquarum occasionum, & malorum habituum) non debet quis præcurare vllam patris necessitatem: quia ex charitate ordinaria, animæ propriæ anteferenda est saluti corporali non tantum patris sed etiam propriæ.

Posterior vero pars propositi dubij. An scilicet is qui iam est professus teneatur religionem egredi propter parentum iam dictam necessitatem, valde controuersum est inter Doctores. Et quidem D. Thomas in cit. quæst. 101. art. 4. ad 4. nulla facta distinctione vult filium egredi non posse, idemque significat Alexander in citata quæst. 33. membro 4. & admittit Syluest. Religio 6. quæst. 9. si pater post filij professionem in necessitate deueniat. Caietanus autem ad cit. art. 4. vult quod si necessitas sit extrema filius debeat egredi. Idem habent Tabiena & Armilla in verbo Pietas; contenditque Caietan. id non esse aliquam à sententia D. Thomæ loco cit. Cæterum sequenda videtur Nauarri doctrina in memorato num. 14. sicut Azor sequitur in seq. quæst. 5. quod si extrema sit patris necessitas, siue ea præcesserit professionem siue sequatur, filius ob eam teneatur egredi, quando non potest ei occurrere. Nec dici potest quod debeat illos committere diuinæ prouidentiz, quia id esset tentare Deum, petendo vt parentes miraculo se aleret, quos alioqui ipse sustentare posset & deberet. Si vero sit quidem grauis necessitas, non tamen extrema: nempe si patres sint adeo pauperes vt sublato filij subsidio, cogantur mendicare, aut seruire alios non quidem quomodocumque; sed cum magna status sui indecentia. Si talis inquam necessitas sit quæ professionem præcedat, tunc quoque tenetur filius egredi: non item si professionem sequatur. Cuius differentiz ratio hæc reddi potest: quod filius non tenetur parentum necessitati futuræ perinde prouidere ac præsentis vt bene docet D. Thomas 2. 2. quæst. 101. art. 2. ad 2. congruenter verbis D. Pauli, cum ait in posteriori ad Corinth. cap. 12. Filios non thesaurizare parentibus, sed parentes filijs. Videndus est pro pleniorẽ confirmatione Nauar. in memorato commentario 3. de regul. num. 48. & sequenti. Ad quam etiam facit quod Dominus cum quidam ab ipso inuitatus ad se sequendum diceret. Permite mihi primum ire & sepelire patrem meum: non permisit ex Lucæ cap. 9. sub finem.

Cæterum de Religiosorum professorum egressu à religione ad subueniendum parentibus constitutis in extrema necessitate, tractandum nõ est, ipsum requirere aliquot conditiones vel licitas censetur. Prima est, vt licentiam petat à suo Prælato; vnde peccat mortaliter egrediendo ea non petita, quoniam ex voto tenetur obedire Prælato qui petitam non negabit, quam tunc dare tenetur, vt consequens est ex antecedentibus. Secunda, vt talis Religiosus professus, manendo in Religione, nequeat subuenire parentum necessitati. Vnde si vel Prælatus offerret illi necessaria ad subueniendum vel in monasterio permitteret modum lucrândi eadem necessaria; vel petendâ elemosynam à deuotis & ab-

REGINAL
RAXIS
PRO
EV

12.

13.

amicis nullo modo possit egredi. Tertia, vt necessitas parentum sit vere extrema. Nam licet grauis illa, in qua ipsi nequeant viuere nisi mendicando, aut seruiendo aliis cum notabili indecentia sui status sufficiat ante ingressum vt filius profiteri non possit; non sufficit tamen ad filium post professionem reuocandum: quia minor est obligatio in hac re professi, tanquam mundo mortui, quam adhuc liberi. Vnde quia necessitas vere extrema rarissime contingit; communiter fit vt quæ prætextu paupertatis parentum post professionem egrediuntur securi non sint in conscientia. Quarta conditio est, vt egressus gesserit habitum religionis, nisi inde impediretur lucrari: tunc enim cogente necessitate posset in aliquem alium decentem mutari de licentia Papæ, vel Episcopi, vel etiam proprii Prælati, cum negotium adeo vrget, vt ad illos recurri non possit. Quinta, vt quamdiu manet in sæculo obseruet non solum essentialia religionis, sed etiam maiores obseruationes, suæ religionis proprias, siue ieiuniorum, hæc aliorum, prout poterit. Sexta, vt statim ac parentes subleuauerit ab illa extrema necessitate, eisque prouiderit, reuertatur ad suam religionem. Teneatur autem quam primum moraliter potest subleuare; ita vt id differens ex industria, vt diutius moretur in seculo, non sit tutus in conscientia. Vltima, vt quodcumque iussus fuerit à Prælo suo redire, oblati necessariis pro subleuatione necessitatis parentum, teneatur redire.

Quomodo autem iure gentium teneatur filius parentibus egentibus alimenta præstare, etiam autoritate Iudicis damnatis ad pereundum fame, & graui pœna imposita alimentum eis præbenti: qui uolet uideat apud Azorium in 2. par. lib. 2. cap. 3. in princip. Postea in quest. 6. referentem causas ob quas filij possunt priuare parentes debitum alimentis; quæ coincidunt cum illis, ob quas uiceuersa parentes possunt priuare filios debitum alimentis, quas proponemus in seq. cap. sectione priore.

14. Porro quod dictum est de obligatione filiorum subueniendi parentibus in corporali necessitate constitutis, eadem, ac etiam maiore ratione dicendum de constitutis in necessitate spiritali: ideoque ex morbo periculose decumbentibus, tenentur procurare sacramentorum administrationem, & piorum virorum uisitationem, à quibus monita salutis audiant. Vita functis uero curare, vt corpora eorum iuxta ac debita sepulturæ mandentur, & pro eis iuxta Christianorum morem, preces & sacrificia Deo offerantur: a alienum quod contraxerunt, & legata quæ instituerunt soluuantur; prout citatis D. Anton. & Nauarr. addit Azoria eodem cap. quest. 8.

SECTIO II.

De filiorum obligatione obediendi parentibus.

15. **N**Otandum est secundo, quoad obedientiam, nec dubitari posse quin filij parentibus exhibere eam teneantur. Ad quod confirmandum Concil. Colon. in expositione huius præcepti uersu 2. inducit tum illud Prouerb. 1. Audi filii disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, &c. Tum quod Isaac figura Christi, patri se liganti non restiterit Gen. 22. & quod Rechabith iussione Ionadab patris, facti sint abstemij Jerem. 35. Tum demum quod Lucae cap. 2. Christus Dominus licet uerus Deus, legatur Ioseph & Mariæ parentibus subditus fuisse.

16. Est autem mortale, non obedire parentibus. Ad quod probandum Nauarr. in Enchir. cap. 14. num. 2. ver. 3. inducit: tum quod Deut. 21. filij contumaces præcipiantur obrui lapidibus: tum quod ad Roman. cap. 1. (adde & in posteriori ad Timoth. cap. 3.) inter eos qui grauissime peccant, ponantur, non obediens parentibus. Accedit etiam quod parentum præceptum rationem habeat legis humanæ, & ideo transgressio illius debeat iudicari mortalis eo modo quo transgressio legis humanæ iudicanda est, iuxta documenta tradita in præced. lib. 15. cap. 5. Id uero intelligendum est procedere in materia graui. Nam in materia leui, filius non tenetur sub mortali obedire parentibus; quia cum præcepta diuina in leuibus non obligent sub mortali, multo minus obligabunt præcepta humana, etiam si parentum sint. Vide in cit. cap. 5. tradita: & adde ex eodem Nauarr. ibidem (quod etiam insinuant Syluest. uerbo Filij, num. 25. & Tabiena uer-

bo Filius, num. 17. & Angelus ac Fumus eodem uerbo, ille, nu. 30. & hic in principio) ad tale mortale non sufficere rem esse grauem; sed adhuc requiri, vt sit de iis quibus filius parentibus subiicitur: in aliis enim mortale non est, illum huic non obedire.

Filius autem parentibus subiicitur in iis quæ pertinent ad domesticam gubernationem, ex Caietan uerbo Filij peccata, & ex Angelo Syluest. Tabiena, Armilla & Nauarro locis citatis. Quin adhuc in huiusmodi rebus, si ex incogitantia absque contemptu & obstinatione, filius non obediret; solum peccaret uenialiter, prout notauit Nauarr. in sequen. num. 12. Teneatur etiam filius secundum citatos auctores obedire parentibus in iis quæ pertinent ad bonos mores: puta si præcipiant fugere noxia sodalium contubernia, ludos prohibitos, meretrices, aliaque id genus, prout ait Nauarr. loco proxime citato.

Quando igitur parens præcipit aliquid quod nec ad rem domesticam, nec ad bonos mores spectat, filius non obediendo peccat solum uenialiter, quia non infert ei grauem iniuriam, tanquam minime lædens ius ipsius. Imo uero potest nullo modo peccare in duobus: nempe in eligendo statu uicæ, postquam excessit annos pubertatis: nam ea in re non est patri subiectus, ex D. Thoma 2. 2. quest. ultima, art. 6. Deinde in dispensando ea quæ potest suo iure dispensare: etiam si adhuc sit sub potestate patris, vt censetur posse; primo peculium castrensē, id est, bona quæ filius ipse familias acquirat in bello. Secundo peculium quasi castrensē, id est, bona quæ eidem proueniunt ex aliquo officio publico, ut Medici, Aduocati, &c. vel ex beneficio aut pensione, aliove stipendio Ecclesiastico. Tertio, peculium aduentitium cum usufructu. Vbi aduerte, quod etsi illud quod ab alio quam à patre donatur filio familias, quod nomine peculij aduentitij significatur, ordinarie sit patris, quantum ad usum & ad usufructum, quamdiu ille est sub potestate ipsius: tamen si ipsum donetur filio sub hac conditione, ut is, non autem pater usufructum habeat, eundem filium posse illud alienare. Quarto, peculium profectitium mixtum. Vbi quoque aduerte, quod etsi filius illud quod habet à solo patre profectum, quod dicitur peculium pure profectitium, non possit alienare inuito ipso patre: quando tamen ab hoc acceperit certam pecuniam ad aliquod opus peragendum, & ipse interea sua industria, aut parsimonia referuauit aliquid peracto rite opere, possit tale residuum pro arbitrio alienare: sicque ille cui pater quotiens dat certam pecuniam summam ut alat se, potest si quid sua parsimonia sibi referuet, illud donare. Videndi sunt Summularij in uerbo Peculium, & Nauarr. in Enchir. cap. 17. numero 141. & aliquot sequentibus.

SECTIO III.

Dubia quedam de eadem obedientia.

Hic dubia quedam occurrunt. Primum est, An quoad matrimonium contrahendum filius teneatur parentibus obedire. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 104. art. quinto in corpore sub finem, sentit non teneri. Quæ sententia sic accipienda uidetur, ut nihilominus procedat illud, quod in uerbo Filij dicunt Angelus §. 25. Tab. quest. 13. & Armil. §. 19. posse quidem filium sine patris licentia matrimonium contrahere ualide (uolare enim matrimonium, quod filius absque patris consensu celebrat, habetur expresse in Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. De reformat. matrimonij) negandum tamen non esse quin honestum sit, vt filij de parentum consensu talem contractum ineant. Imo sunt qui teneant id esse de præcepto, quos magno numero refert Thom. Sanchez lib. 4. de matrimonio, disput. 23. quest. 2. licet ipse contrarium sentiat cum multis aliis quos etiam refert.

Sufficit autem huic instituto notare tres casus allatos à Nauarr. in Enchir. cap. 14. num. 15. in quibus mortaliter peccat filius ducens uxorem inuito patre. Primus est, quando contra patris præceptum accipit uxorem se minime dignam, in notabilem ignominiam suæ familiaris. Secundus est, quando multum interest parentum, ut tale matrimonium non inierit: quia per aliud possunt sedari graues inimicitie inter patrem; & aliquem alium: per quas rediguntur parentes ad necessitatem: cui (nisi forte causam recusandi matrimo-

nium habeat iustam, arbitrio prudentis filius ipse ex virtute pietatis teneatur remedium adferre. Tertius casus est, quando pater ei ante pubertatem desponsauit uxorem, & ei reiecta aliam accipit cum debeat omnino patris in eo voluntatem implere ex cap. 1. De respons. impuberum. Verumtamē quia debitum illud solum est honestatis (pro quo multos auctores citat Sanchez in præced. quaest.) bene mouet Nauarr. ibid. quod si filius causam rationabilem haberet, posset sine peccato sic desponsatam reuocare. Quartus casus ad id potest, quando filius uxorem duxit, ut tristitia & molestia afficeret parentes, exemplo Esau, de quo Gen. 28. vers. 8. Id enim aperte est contra honorem hic præceptum.

Cæterum quidquid de his sit: pater non debet cogere filium vel filiam ad matrimonium cum tali vel tali in eundem, ex cap. De neptis tuæ coniugio, 31. quaest. 2. Ratio est, quæ habetur in cap. Requiruit, De sponsalibus: quod matrimonium, cum sint contractus onerosi, onere quod homini cohereret perpetuo, debeant esse libera; & in iis coactiones soleant difficiles exitus frequentem habere. Adde quod nefarium sit matrimonij libertatem violare, prout dicitur in Concil. Trident. sess. 24. cap. 9. de reform. matrimonij. Vbi quoque excommunicantur temporales domini ac Magistratus, qui directe vel indirecte subditos suos, vel quodcumque alios cogunt matrimonium contrahere. Quam excommunicationem quidam voluerunt esse generalem in quoscumque cogentes. Sed Sanchez in eod. lib. 4. disput. 22. sub finem, bene ostendit comprehendere solum habentes iurisdictionem in foro externo.

Quod vero attinet ad civiles leges & statuta quibus prohibetur, ne filij aut filia absque parentum consensu matrimonium inean, sufficit hic monere (qui plura scire volet videat Azorium 2. par. lib. 2. cap. 2. quaest. 6. 7. 8. & 9. corrigi per illud, quod sacri canones omnimodam in matrimonio libertatem exigant; vnde ne hæc impediatur, in cap. Gemma, De sponsalibus, pœna sponsalibus apposita annullatur. Cur autem in hac re ius canonicum iuri civili præualeat, est quod etiam si matrimonium censetur ad ius civile pertinere prout est contractus quidam quo in reip. dispendium ac perturbationem contrahentes abuti possunt: principaliter tamen de eo disponere pertinet ad ius canonicum: cum id quod in illo dignius est, sit sacramentum, ideoque res spiritualis, quæ tanquam dignior minus dignum, puta contractum, ad se trahit.

Porro non tantum valide iuxta cap. Sufficiat, 27. q. 2. potest filius matrimonium contrahi: sed etiam plerumque sine peccato, ut cum nimia est auaritia parentum recusantium in matrimonium consentire, eo quod dare nolint dotem quam debent; aut cum plus æquo lucri cupidi, suorum nuptias negligunt, aut in longum tempus differunt: maxime si iidem iuramento, aut alio vinculo ad eas se adstrixerunt; aut etiam cum quis uxorem quam pater dare vult, iusta de causa recusat.

Secundum dubium est; Vtrum filius teneatur obedire parentibus cum vetant illis religionis ingressum. Respondetur, quod si filius iam sit pubes, seu adultus, non teneatur, prout habet ex D. Thom. 2. 2. q. 189. art. 5. Syluester in verbo Religio, 2. q. 15. per cap. Si Dominus, 11. quaest. 3. Quod tamen intelligendum est regulariter, seu ita ut possit exceptionem pati, prout constat: tum ex iis quæ ibidem tradidit D. Thomas: tum etiam ex iis quæ in sectione præced. diximus tractantes difficultatem, Vtrum quis possit religionem ingredi relicta parentibus in necessitate.

Tertium dubium est; An possit filius non obedire parentibus, si ipsum cogant ad ingrediendum religionem. Ad quod respondetur affirmatiue; hoc est, posse non obedire, quia in iis quæ pertinent ad interiorem motum voluntatis (ut maxime censetur electio status vitæ) non tenetur homo homini obedire: sed solum Deo; prout docet D. Thom. 2. 2. q. 104. ar. 5. in corpore prope finem. Ad idem facit quod citat sceminas Concil. Trident. sess. 25. cap. 18. De regularibus, statuit subiiciendo anathemati quascumque personas cuiuscumque qualitatis vel conditionis fuerint, si quomodocumque coggerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem præterquam in casibus iure expressis, ad ingrediendum monasterium.

Quartum dubium est; An ex obligatione huius præcepti, filius teneatur abstinere ab ingressu religionis, cum parentes inde grauius offenduntur, non ob necessitatem quam patiantur; sed ob carnalem affectum, ex quo ægre ferunt separationem illius a se. Ad quod respondendum videtur: filium non obligari quidem ea de causa abstinere omnino ab ingressu religionis: obligari tamen aliquando ad illum differendum per aliquod temporis spatium. Cuius responsionis prior pars ex eo patet, quod de scurrionabiliter offendi de bono opere: quod natum est non scandalum, sed adificationem, & consolationem adferre. At ingressus religionis, ut nempe Catholicus negat, est bonum opus. Offensio igitur seu scandalum quod inde manat, passium est: ac natum, vel ex eorum qui scandalizantur malitia: & ideo contemnendi sunt tanquam cæci ad instar illorum, de quibus Mat. b. 15. vers. 12. vel certe ex ipsorum infirmitate & ignorantia; ut sepe solet in rudibus, quorum non est tanta ratio habenda, ut omittatur bonum opus, quod extrinsecum fuerit necessarium ad propriam salutem spiritalem: quoniam ex charitate ordinata, quisque tenetur magis suam salutem spiritalem diligere, quam alienam. Vnde si quis omittendo aut differendo aliquod opus bonum, peccaturus sit; nullo modo tenetur illud omittere, aut differre ob alterius scandalum: etiam si ipsum sit mortale peccatum: quia nemo tenetur peccare ad alterius peccatum vitandum. Quare si casus contingat, in quo quis sub peccato teneatur ingredi religionem (ut quia transgredietur alioqui votum de ea ingredienda factum) ob nullum scandalum inde consurgens, postea à tali ingressu abstinere.

Quod si opus agendum tantummodo sit consilij, non est quidem ob aliquorum scandalum omnino omittendum, est tamen differendum ad tempus (prout habet secunda pars responsionis) quousque ignarus instruat, aut debelis confortetur, vel reddatur saltem sufficiens ratio ad instruendum vel confortandum. Nam quantum possumus sine præiudicio nostro, tenemur impedire peccata proximi. Talis autem dilatio potest esse sine præiudicio. Quod si infirmus post redditam rationem sufficientem, ad ipsum quietandum, adhuc perseueret in suo scandalo, non est obligatio ulterius differendi: quia scandalum illius esse ex infirmitate, incipit esse ex malitia.

Adde nec dari talem obligationem quando imminet periculum salutis, nisi statim id ipsum opus consilij impleatur: quia tunc idem opus est in præcepto. Quare ratione filius volens ingredi religionem si aduertat parentes velle v. g. ad eum introducere meretricem, ut pudicitia faciat iacturam, potest nulla habita ratione cuiuscumque scandali ipsorum, statim ingredi religionem. Addiderim etiam quando documque per dilationem talis ingressus, redderetur postea impossibilis aut certe maxime difficilis; tunc enim satis esse potest, si post factum, reddatur ratio illius sufficiens ad tollendum (si quod ea occasione oriatur) infirmorum aut ignorantium scandalum. Quod si nihil proficiatur, mala inde secuta non imputabuntur filio, qui ingressus est: sed ipsis parentibus scandalizantibus se absque rationabili causa. Atque per hæc satis patet quando repugnet, aut non repugnet huic præcepto ingredi religionem contra parentum voluntatem.

Vltimum dubium est; Quid operetur patria potestas, & quomodo filius ab ea liberetur. Eius vero priori parti respondetur, varios quidem referri effectus patriæ potestatis: sed omnes reduci ad tria capit. iuxta ea ad quæ se eadem potestas extendit. Quorum primum est, voluntas filij: quoad quam idem filius duo habet respectu patris, scilicet vt idem sit cum eo; & vt sit sub ipsius potestate. Atque ratione prioris, nullus contractus, nulla actio, nulla obligatio civilis potest esse inter patrem & filium: quoniam ista sunt interdierfos. Ratione posteriori vero, nullum contractum vel actionem civilem potest filius facere sine consensu patris. Secundum est substantia, seu bona filij quæ omnia sunt patris, exceptis periculis quæ commemorauimus supra nu. 17. Tertium est, persona filij; hæcque ex parte, pater pro sua potestate potest filium verberare. Cæterum patria ipsa potestas non tantum est in filio ipsum: sed etiam in omnem per ipsum descendentes, vt in nepotem vel pronepotem, in neptem & proneptem:

neptem: est tamen tantum in filiam, non vero in eos qui per eam descendunt, prout habetur Institutis de patria potestate, §. finali.

23. Posteriori autem parti dubij respondetur: octo maxime modis filium liberari à patria potestate. Primus est quando pater moritur, ex tit. Quibus modis ius patrie potestatis soluitur, in principio, Institutis. Secundus, quando pater transit in potestatem alterius, ut fit per ingressum religionis, quo transit in potestatem sui Superioris. Ita Syluest. & Armilla verbo patria potestas. Et ratio esse potest, quia tunc pater moritur mundo, nec potest amplius proprium habere. Tertius est, quando filius ingreditur religionem post 14. annum, ut habetur ex cap. Si in qualibet, 20. quest. 2. & expressit glossa in ibid. Quartus est, quando filius fit Episcopus, ut habetur ex cap. Si servus, 2. dist. 54. Quintus, quando pater deportatus est, non item quando est relegatus, ut habetur Institutis titulo proxime citato §. 1. Vbi aduerte damnatum perpetuo exilio, dici deportatum, damnatum vero ad tempus, dici relegatum ex lege Relegatorum §. 2. ff. De interdictis, relegatis ac deportatis. Sextus est, quando pater fit hæreticus, ut habetur ex cap. 2. De hæret. in 6. §. finali. Septimus, quando pater exponit filium infantem, vel languidum, aut alio ipsi exponente consentit, aut id ratum habet. Octavus, quando filius emancipatur à patre, id est, quando pater coram iudice competente, hanc potestatem, quam in filium habet, relaxat.

Sunt etiam aliquot causae, quae licet non liberent à patria potestate, propter eas tamen pater in foro exteriori cogi potest ad emancipandum filium. Nimirum ut notavit Couar. De testam. ad cap. Raynutius num. 21. illae propter quas filius potest exheredare patrem, de quibus postea: itemque alia quatuor, quas commemorant Summularij in verbo Emancipatio, 1. si pater sine misericordia filium verberibus afficiat. 2. si cogat filium peccare in corpus suum. 3. si filium arrogari permittit, id est, adoptari ante pubertatem, & ille post pubertatem probauerit id sibi non expedire. 4. si pater agnouit sibi relictum legatum, ut filium emanciparet. Addunt iidem ibidem emancipatum redire rursus in patriam potestatem propter alimenta iniuste denegata patri in necessitate graui, aut extrema. De quibus differere plenius Iurisconsultorum est maxime.

SECTIO IV.

De filij obligatione ad reuerentiam parentum.

24. Circa reuerentiam exhibendam parentibus ut debitus honor illis reddatur, notandum est mortaliter delinquere filium, qui patrem percutit: etiam si percussio sit leuis: ut recte notat Nauar. in Enchir. cap. 14. num. 13. Quae enim est natura sua leuis, ex hac circumstantia (quod scilicet qui percutitur parens sit) aggrauatur mortaliter. Qua ratione etiam crederim filium qui deliberate manum tantum attolleret ad percutiendum patrem, etiam si percussio non sequatur, mortaliter delinquere. Quamquam potest aliquando filius non peccare non percutiendum patrem, nimirum si id faceret defendendo seipsum à nece, quam ei pater ipse intendat, nec aliter se tueri valeat: aut defendendo rem publicam, aut Principem ut seruetur incolumis. Ad quod faciunt ea quae scribit Couar. ad cit. cap. Raynutius in princ. num. 9. Mortale pariter committit filius si parentes afficiat contumeliis, opprobriis, contumitiis, vel eis viuis aut mortuis deliberate maledicat. Quod idem dicendum est de filio, qui ex contemptu parentes agnoscere designatur, ut ex Alex. Alensi habet Nauar. in cit. num. 13. vers. 8. Excusaretur tamen à mortali is qui citra contemptum iusta de causa dissimularet: ut si quis cum venerit ad pinguiorem fortunam, non vult agnoscere suos parentes: non quidem ex contemptu: sed ne si id fecerit, patiatur dispendium honoris, vel rerum temporalium: quem à mortali excusari, maxime si parentes ipsi consentiant, expressit etiam loco cit. Nauarrus.

25. Insuper peccat mortaliter filius accufando patrem alicuius criminis, ex Nauar. in præced. ver. 7. Quod intellige etiam si crimen verum sit, argumento eius quod docet Couarruuias in seq. num. 11. de exheredatione filij ob talem accufationem. Ac etiam maledictionis quae in Cham fulminata est à patre suo Noe, ob ipsum ab eo irrisum. Concedendū

tamen est, quod aliquando absque peccato filius patrem de crimine accusare possit: puta cum crimen fuerit proditio in regnum, vel in remp. aut hæresis, iuxta Nauarum loc. cit. Quod videtur restringendum ad casum in quo nondum est facta proditio, aut in quo pater esset aut dubitaretur futurus diffeminator hæresis: quia talis accufatio conceditur filio, ut totam communitatem à graui malo temporali aut spiritali possit liberare: ad quod extra eos casus, non est necessitas accufationis.

Concedendum item est, quod sine peccato possit nonnunquam, tam in causa ciuili quam in criminali filius conueniri de patre, seu aduersus patrem implorare Iudicium auxiliium, ex cap. Prohibentur, 2. q. 1. De qua re vide Tabienam in verbo Filius, num. 16 & Syluestrum in verbo Filij, num. 28. Et adde in confirmationem quod Couar. ex communi sententia habet in Epitome 4. Decretalium par. 2. cap. 7. in principio, num. 4. litem permitti inter patrem & filium. Pro qua facit cap. Non est. De sponsal. in quo Rex Anglorum cogitur restituere uxorem filio repenti. Vtrum autem peccent filij si aduersus parentes testimonium ferant, difficultas esse potest. Videtur vero tenendum quod peccent: pro quo facit textus in lege Parentes, Cod. De testibus, & in cap. Si testes prope fin. 4. quæst. 3. & ita tradit Syluester in verbo Correctio, quæst. 7. post medium.

Explicatio difficultatis de peccato quod à filiis committitur accipiendo aut expendendo bona paterna.

SECTIO V.

Huius difficultatis quotidianis occurfus exigit, ut antequam ad alia transeamus aliquot documenta ad eius explicationem, pro Confessarij institutione addamus.

Primum est, filium mortaliter peccare cum obligatione ad restitutionem, si notabilem summam accipiat de bonis parentum ipsi merito inuitis. Hoc communiter receptum est. Et patet per illud Proverb. 28. Qui subtrahit aliquid à patre suo, & à matre, & dicit hoc non esse peccatum, princeps homicidæ est.

Secundum est, similiter peccare filium si expendat in res turpes & vanas (ut in ludum, vel comotationem, vel foeminas) notabilem summam contra voluntatem parentum, ex iis pecuniis quas hi de derunt illi ad emendos libros aut vestes, aut ad alium aliquem peculiarem usum. Istud est Nauarri in Enchir. cap. 17. num. 164. Et probatur quia parentes ipsi non intendunt donare simpliciter tales pecunias filio, & dominium illarum in ipsum transferre: sicut si darent addito solum mandato, ut honeste & in bonos usus impendat: sic enim videretur à restitutione excusari, sed intendunt donare cum limitatione ad usus à se determinatos: adeo ut filius ipse non acquirat talium pecuniarum dominium ad alios, quam ad tales usus. Potest tamen in illo quoque censu censeri excusatus à restitutione. Primo, si in ipsius tantum incommodum abusus ille cesserit, nec parens vllum damnum inde accipiat: quia non fuit illi ea de causa plus expendendum, quam aliqui expendisset. Secundo, si parens condonauerit vel putetur facile condonaturus, si filius ipse auderet eum rogare. Tertio, si conset alios cohæredes, tantundem similiter expendisse.

Tertium documentum, non peccare mortaliter filium accipiendo bona paterna in quantitate quae prudentis iudicio, notabilis non censetur pro conditione status, & personarum; at quam probabile est parentem concessurum si rogetur. Huius prior pars patet ex communi doctrina de paruitate materiae excusante à mortali. Posterior vero ex eo quod tunc parens non videatur esse inuitus, quoad substantiam accptionis, etiam si forte sit, quoad modum accipiendi.

Quartum documentum, excusari posse à peccato filium, qui dum versatur in studiis, aut alias extra domum paternam aliqua expendit in eleemosynam aut in honestas recreationes more aliorum suae conditionis. Hoc est Nauarri in eod. cap. 17. num. 157. Et probatur quia parens merito praesumitur id permittere, cum non sit à ratione alienum: nisi de contraria voluntate ipsius constet probabiliter.

Quintum est, non peccare filium si aliquid de bonis parentum accipiat ad subueniendum proximo in extrema, aut

SECTIO PRIOR.

De obligatione parentum ad sustentationem filiorum.

gravi necessitate constituto. Probatur: quia pater non potest esse de eo rationabiliter inuitus: cum & ipsemet idem facere teneatur, per communem doctrinam de elemosyna.

Sexum est, non peccare filium etiam adhuc constitutum in patris potestate, accipiendo ex bonis suis castrensibus, aut quasi castrensis, seu quæ acquisiuit occasione militiæ, vel officij publici, aut beneficij Ecclesiastici. Hoc patet, quia talia bona non pertinent ad patrem, sed ad solum filium: qui proinde respectu eorum sit quasi paterfamilias ex communi doctrina, de qua Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 142. Quod notandum est à Confessariis ne facile cogant ad restitutionem filium cuius pater percipit fructus beneficij, quod habet, Ecclesiastici.

Septimum est, filium gerentem negotia patris posse (de dectis expensis quas pater ipse facit in illo alendo) pro suo labore & industria, tantundem accipere quantum in mercedem daretur extraneo: nisi ille intendat facere gratis, aut teneatur facere ad alimentum patri exhibendum. Hæc est Nauarri doctrina in cit. cap. 17. nu. 144. fundata in naturali æquitate, quæ dicitur, vt laborans iustum stipendium accipiat. Quanquam ad id necessarium est, vt filius expressè vel tacite ostendat se esse lucrari. Nam qui gerens alterius negotium querit mercedem, debet illi explicare: quia forte dare nō vult; nec ea ratione, sed alia, rebus suis consulere. De quo si nihil constare possit; nec filius ob reuerentiam paternam audeat parentem interrogare, sufficere ei potest, quod patris ipse non possit iurè, tale quid ægre ferre. Quod si probabiliter cōstaret, parentem id ipsum negotium alioqui gesturum esse per se ipsum aut per alium qui gereret gratis, vel mercede minore, tunc non esset locus tali compensationi laborum: vt nec si illi essent subeundi ad subueniendum parenti constituto in necessitate: quia esset obsequium debitum ex charitate ac gratis exhibendum.

Aduerte obiter quod cum talis merces non numeretur inter bona filiorum quæ castrensis, aut quasi castrensis dicuntur: sed aliorum quæ vocantur aduentitia: illius usus fructum non competere filio ante emancipationem suam, aut mortem patris, ad quem spectat usus fructus bonorum eius generis, ex lege Non solum, & ex lege Cum oportet, C. De bonis quæ liberis in potestate constitutis acquiruntur. De quo Nauar. in Enchir. cap. 17. nu. 143.

CAPVT III.

De obligatione parentum erga filios.

SVMMARIVM.

- 29 Obligatio parentum alendi filios etiam spurios.
- 30 Causa excusantes ab eadem obligatione.
- 31 Quod talis obligatio non tangat ex æquo patrem & matrem, & in quo sit diuersitas.
- 32 Obligatio alendi filios locum habet non tantum quoad legitimos, sed etiam quoad spurios.
- 33 Explicatio dubij, an mater teneatur filium lactare proprio lacte.
- 34 Patri incumbit obligatio dotandi filiam.
- 35 Parentes teneantur medicam diligentiam adhibere in comparandis temporalibus bonis pro filiis. Et quando per hos accepta mutuo, illi non teneantur restituere.
- 36 Parentes teneantur filium constituere heredem.
- 37 Causa ob quas pater potest exheredare filium.
- 38 Quadam circa eadem causas notanda.
- 39 Quomodo ea non sufficiant ad negandum filio alimenta quibus indiget simpliciter.
- 40 Documenta aliquot de parentum obligatione alendi filios.
- 41 Obligatio parentum ad bonam educationem filiorum.
- 42 Quomodo illi hos castigare possint, & que debeant circa eorundem curare.
- 43 Quid sit indicandum de expensis quas parentes faciunt alendo filium in scholis.

MULTA quidem sunt ad quæ parentes erga filios seu filias tenentur vt colligere est ex iis que tradit D. Anton. l. par. tit. 1. cap. 4. §. 6. sed ad duo fere omnia reducuntur: quorum alterum est debita vitæ sustentatio; alterum bona educatio prout attigit Caiet. in verbo Adulterium, in fin.

Quod ad prius attinet, parentes teneri filios suos alere, habetur ex lege 1. 2. & 3. Cod. De alendis liberis, & ex lege, Nec filium, Cod. De patria potestate; estque hæc obligatio naturalis prout communem omnium sententiam esse habet Azor in 2. par. suæ summæ lib. 2. cap. 4. quest. 1. Et patet ex eo, quod oriatur ex ipsa nature propensione, quæ communis est homini cū belluis: siquidem feræ etiam quantumcumque alioqui sævæ & immanes, nutriunt proles suas. Quapropter parentes mortaliter delinquerent qui filiis notabiliter deessent in necessariis alimentis absque causa rationabili, prout habet Naaar. in Enchir. cap. 14. n. 17. Et probatur efficaciter ex cap. Si quis reliquerit, dist. 30. in quo anathema talibus dicitur. Id quod locum habet etiam quoad filios spurios, vt in verbo Alimenta tradunt Sylu. est. & Tabrensi. ille quest. 1. & hic nu. 5. & late Couar. in Epit. me 4. Decretal. par. 2. cap. 8. §. 6. quibus Azor aliis adhuc citatis, assentitur in seq. quest. 7. Neque quoad hoc faciendam esse distinctionem inter filios illegitimos ante vltimam rationis vel post eundem, probatur ex cap. Cum haberet, De eo qui duxit in matrimonium in sine: vbi aperte statuitur talibus, necessaria subministranda esse à patre, secundum quod facultates eius superent.

Dixi, absque rationabili causa: quia ex eiusmodi causa excusarentur parentes: vt si non haberent in bonis, ex quo id prestare possint prout loco cit. Nauar. & Sotus in 4. dist. 41. quest. vnica, art. 4. concl. 2. ac Sylu. verbo Filij, quest. 21. & Tabiena verbo Alimentum, nu. 7. tangunt. Item si filius habeat aliunde patrimonium, aut artem vnde se ipsum alere posset, prout ex lege Si quis à liberis, §. Si filius, ff. de liberis agnoscend. tradit multis aliis citatis Couar. in memorat. §. 6. num. 9. Adde id intelligi, dummodo non sit dedecus filio talem artem exercere: quod idem addit Sylu. in ead. quest. 21.

Consentiunt quoque parentes similiter excusari, cum etiam si diuites sint, filium tamen alere non possint sine vitæ propria periculo: que est expressa sententia Soti loco cit. ponentis exemplum de matre quæ filium suscepit ex adulterio. Vnde licet alias parentes mortaliter peccent exponendo filios suos alendos in hospitalibus, vel in aliis similibus domibus (nec enim obligationi quam habent illos alendi, debent ea ratione satisfacere, iuxta Nauar. in cit. num. 17. & alios quos Couar. ref. et sequitur in eod. num. 9.) tamen in euentu nullum peccatum foret exponere filium alendum eiusmodi locis: non secus ac licite id ipsum facerent parentes, quando extrema aut valde graui necessitate premerentur. Attamen debent tempus, locum, aliisque circumstantias obseruare, vt filij sui institutionem possint curare. Atque si pater aut mater indigens non sit, debet pro expensis illius satisfacere hospitali, prout notant Caiet. in verbo Adulterium, & in eodem verbo Sylu. est. q. 5. Armil. §. 8. Tabiena num. 6. post D. Anton. 2. par. tit. 2. cap. 17. circa fin.

Excusantur adhuc parentes ab alendis filiis ex aliis causis: vt intelligere est ex Panorm. ad cit. cap. Cum haberet, & ex Sylu. in verbo Filij, q. 21. & Tabiena verbo Alimentum, n. 7. De quibus illud in vniuersum constat, quod ex quibus causis licitum est patri filium exheredare, licitum quoque sit eidem alimenta denegare: Id quod pluribus aliis in eandem sententiam citatis tradit Couar. in cit. §. 6. num. 17. Quæ vero sint eæ causæ paulo post dicemus.

Si queras, An prædicta obligatio alendi filios tangat parentes ipsos ex æquo. Respondeatur negative. Ad matrem enim spectat, filio vsque ad primum triennium subministrare necessaria, vt habetur ex lege Nec filium, Cod. De patria potestate: traduntque Sylu. in verbo Alimentum quest. 2. Tab. eod. verbo quest. 4. Nauar. in Enchir. cap. 14. n. 17. & Couar. in eod. §. 6. n. 13. Ad patrem vero secundum eosdem, deinceps pertinet præfata subministratio. Quod si fiat diuortium inter parentes, Iudex qui illos facit, statuere debet à quonam ali debeant filij, prout tradit Sylu. est. in verbo Filij, q. 21. De qua re pluribus tractat Thom. Sanchez lib. 10. De matrimonio, dist. 20. Cæterum si contingat matrem non posse per illud triennium alere filium, ad patrem id pertinebit; sicut & ad matrem pertinebit, etiam post triennium, eundem alere si

REGINAL
DE
RAXIS
RIP
EV